

УДК 005.932: 669

Лавруша О. Г. аспірант

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА МЕТАЛУРГІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Лавруша О. Г. Класифікація виробничих запасів на металургійних підприємствах. Представлено критичний огляд існуючих у науковій економічній літературі підходів до класифікації виробничих запасів на підприємстві. Запропоновано економічну класифікацію виробничих запасів на металургійних підприємства з метою побудови ефективної системи управління виробничими запасами.

Лавруша Е. Г. Классификация производственных запасов на металлургических предприятиях. Представлен критический обзор существующих в научной экономической литературе подходов к классификации производственных запасов на предприятии. Предложена экономическая классификация производственных запасов на металлургических предприятиях с целью построения эффективной системы управления производственными запасами.

Lavrusha E. Classification of Inventory for Metallurgy Companies. A critical review of existing research in economic literature approaches to the classification of inventory at the facility is presented. Economic classification of inventory for metallurgy companies effective to build effective inventory management.

Постановка проблеми. Виробнича діяльність металургійних підприємств зумовлена, передусім, використанням значної кількості виробничих запасів. Щоб налагодити ефективну систему управління на підприємстві, необхідно вивчити всі можливі напрямки класифікації виробничих запасів, щоб запропонувати найбільш ефективну їх класифікацію з урахуванням специфіки металургійної промисловості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні аспекти класифікації виробничих запасів досліджувались багатьма вченими, зокрема, Сахарцевою І.І. [4], Головим С.Ф. та Єфименко В.І. [1], Сопком В.В. [6], Сорокиною Л.З. [8], Пушкарем М.С. [3] та ін. Аналіз літературних джерел свідчить, що досить багато уваги приділено класифікації виробничих запасів, однак, ця проблема завжди є актуальною і важливою, так як питання класифікації даних активів на металургійних підприємствах досліджені не достатньо, тому дане питання вимагає вдосконалення.

Мета статті. Дослідження підходів до класифікації виробничих запасів та визначення особливостей їх класифікації на підприємствах металургійної галузі.

Викладення основного матеріалу дослідження. Виробнича діяльність металургійних підприємств зумовлена, передусім, використанням значної кількості різноманітних виробничих запасів. З метою налагодження ефективної системи управління виробничими запасами на металургійному підприємстві, необхідно, перш за все, вивчити можливі напрямки класифікації останніх з урахуванням специфіки діяльності підприємства.

Очевидно, що класифікація матеріальних запасів на будь-якому виробництві залежить від особливостей технології й організації технологічних процесів. Одним з основних принципів при дослідженні класифікації виробничих запасів був принцип „чим більше виділено ознак класифікації виробничих запасів, тим вищий ступінь їх пізнання”. В економічній літературі найчастіше зустрічаються наступні класифікації виробничих запасів: - виходячи з призначення і ролі окремих видів виробничих запасів на різних стадіях операційного циклу підприємства (економічна класифікація); залежно від

технічних ознак (технічна класифікація); відповідно сфери діяльності господарюючого суб'єкта; залежно від способу включення у собівартість (основні та допоміжні). В наукових працях в основу класифікації виробничих запасів покладено різні ознаки, що спричинило неоднозначність думок учених щодо об'єкта дослідження.

Розглядаючи підходи до класифікації виробничих запасів, можна зазначити, що В.В. Сопко відокремлює економічну та технічну класифікацію виробничих запасів [6, С. 261], М.С. Пушкар, вказує, що виробничі запаси класифікуються за певними ознаками: за способом включення у собівартість (основні та допоміжні), за групами матеріалів (лісові, текстильні, чорні, кольорові метали, електротовари, лаки й фарби, тощо), за вартістю (дорогоцінні, високої, середньої та низької вартості), за способом зберігання – відкритого та закритого зберігання, за частотою використання (масові, часто- й мало використовувані) [3, С. 208]. М.В. Кужельний та В.Г. Лінник поділяють виробничі запаси на ті, що дані природою (сировина) та ті, що створені людиною (основні та допоміжні матеріали) [2, С. 35].

Досить ґрунтовно представлена класифікація виробничих запасів згідно Плану рахунків, який складений на основі наукового обґрунтування класифікації виробничих запасів. У ньому передбачається їх детальна структура, побудована відповідно до цілей макроекономіки, потреб соціально-економічної статистики (рис. 1).

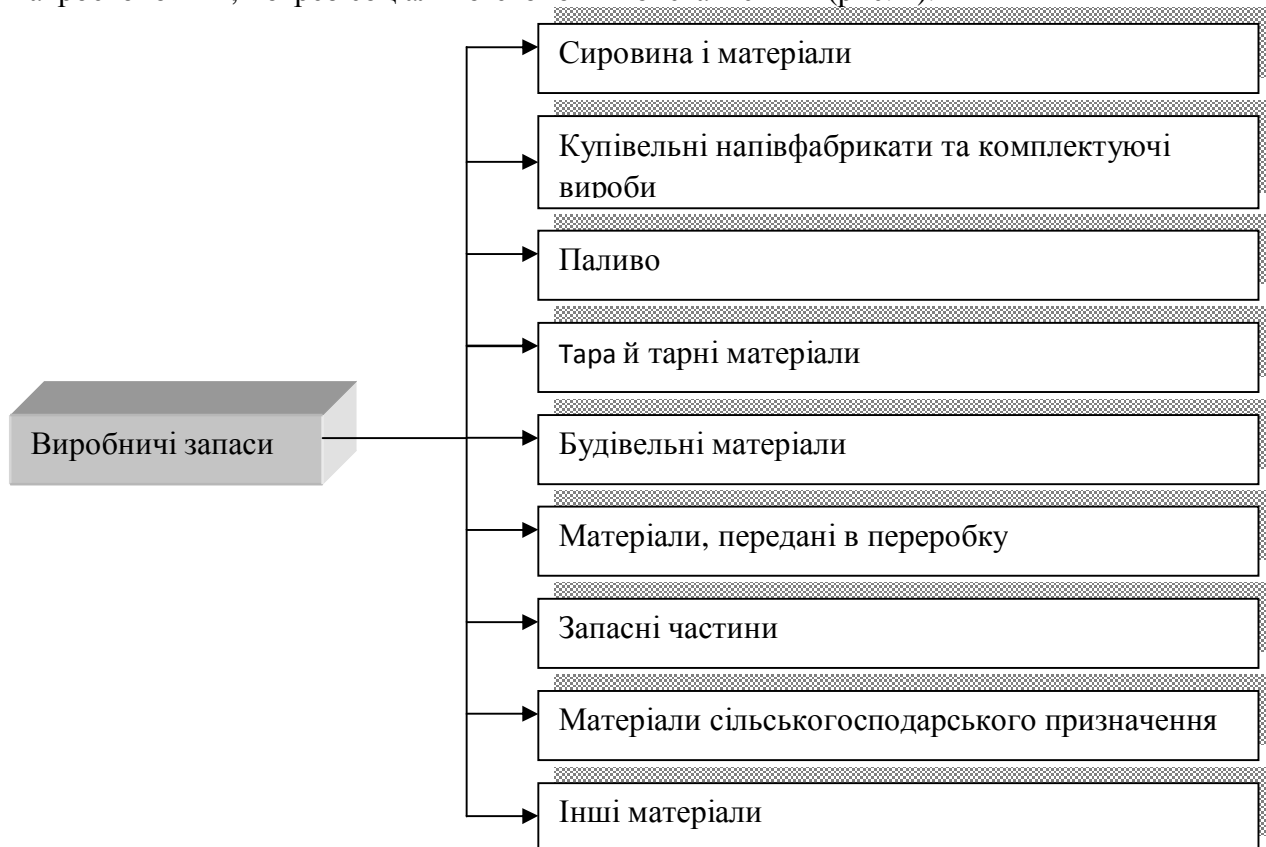

Рис. 1 - Структура виробничих запасів згідно діючого Плану рахунків

Однак поділ запасів на сировину, матеріали, паливо тощо також можна віднести до умовного, навіть в межах одного підприємства, тому що те, що вчора було придбано як товар, завтра може стати сировиною, або матеріалами, і навпаки, будівельні матеріали можуть стати паливом, а паливо - сировиною тощо. Це тим більш ймовірно, чим більше видів діяльності проводить підприємство, або в ситуації, коли одне підприємство здійснює поставку запасів іншому. Тим більше, один і той же вид запасу може бути одночасно і матеріалом і паливом. У цьому випадку їх відносять до тих або інших видів запасів за ознакою переважності використання на цьому підприємстві. В процесі виробництва виробничі запаси використовуються по різному.

Деякі з них повністю споживаються у технологічному процесі (сировина і матеріали), інші - змінюють тільки свою форму і розмір (мастильні матеріали і фарби), треті - лише сприяють виготовленню виробів, але не включаються до їх маси, або хімічного складу (МШП) [1, С. 172].

І.І. Сахарцева вважає, що всі матеріали за метою їх використання і призначення у виробничому процесі можна підрозділити таким чином: сировина, основні матеріали, напівфабрикати, комплектуючі вироби, допоміжні матеріали, відходи основного виробництва, тара, паливо, запасні частини, малоцінні та швидкозношувані предмети [4, С. 163–164].

На думку А.Д. Трусова до матеріальних ресурсів, які піддаються нормуванню по кількісній величині у виробництвах переробки багатокomпонентної сировини і напівфабрикатів складного речового (хімічного) складу відносяться сировина, матеріали і напівфабрикати власного виробництва, паливо й енергія всіх видів для технологічних потреб, каталізатори та сорбенти, різного роду допоміжні матеріали виробничого призначення й ін. [9, С. 60].

Л.З. Сорокіна класифікує матеріали залежно від їхнього призначення у процесі виробництва таким чином: сировина, основні матеріали, покупні напівфабрикати, допоміжні матеріали, паливо, тара, запасні частини, малоцінні та швидкозношувані предмети [8, С. 77].

Цікавою є точка зору В.Сопка, З.Гуцайлюка, М.Щирби та інших авторів, відповідно до якої до виробничих запасів відносять: сировину, основні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріали, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва і адміністративних потреб [7, С. 194].

ГоловС.Ф. та Єфименко В.І. так класифікують виробничі запаси наступним чином: сировина, основні і допоміжні матеріали; купівельні напівфабрикати; незавершене виробництво, малоцінні та швидкозношувані предмети; молодняк тварин і тварини на відгодівлі (1, С. 173).

Деякі вчені-економісти вважають, що виробничі запаси складаються не тільки із сировини, основних і допоміжних матеріалів, (у тому числі сировини і матеріалів, які знаходяться в дорозі та переробці), купованих напівфабрикатів і комплектуючих виробів, будівельних матеріалів, запасних частин, матеріалів сільськогосподарського призначення, палива, тари й тарних матеріалів, а й відходів основного виробництва, призначених для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва й адміністративних потреб [5, С. 142].

Слід зазначити, що на металургійних підприємствах із закінченим циклом здійснюються наступні технологічні операції: підготовка руди до плавки (дроблення, сортування, збагачення, агломерація, обкочування); виплавка чавуну у домні (доменний процес); переробка чавуна на сталь; прокат сталі (одержання певних профілів). Тобто сировинною основою виробництва є залізна руда, що змінюючи свою хімічну структура в процесі окислення перетворюється на чавун, який в свою чергу при процесі випалювання вуглецю перетворюється на сталь, що на останній стадії виробничого процесу перетворюється на готову продукцію. Звідси, чавун та сталь є не сировиною, а напівфабрикатами.

На основі критичного дослідження думок окремих економістів і діючої практики, нами запропоновано власний варіант класифікації виробничих запасів на металургійних підприємствах (рис. 2).

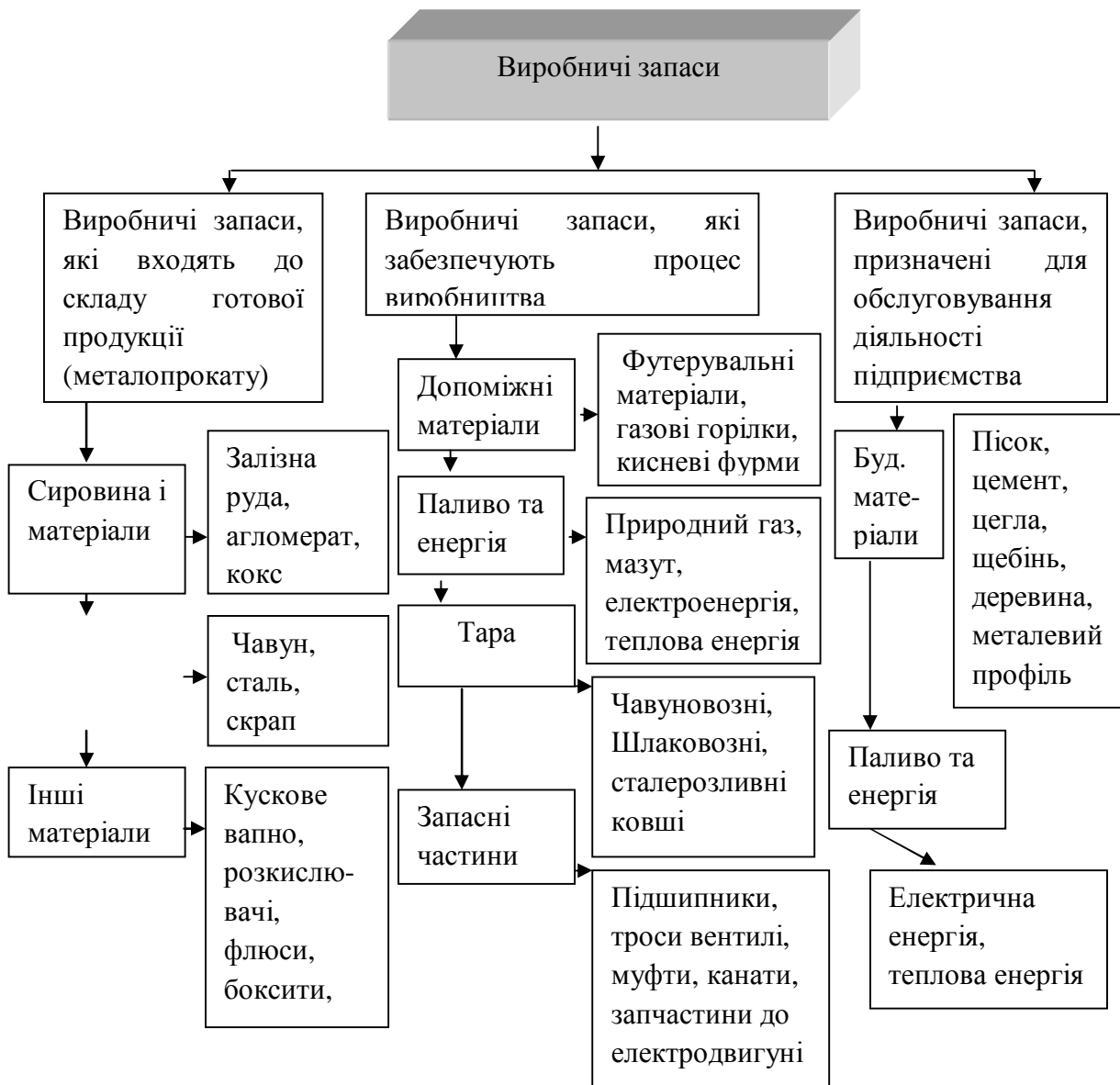

Рис. 2 - Класифікація виробничих запасів на металургійних підприємствах

Висновки та пропозиції. Аналіз проведеного дослідження свідчить, що важливою передумовою ефективного управління виробничими запасами на підприємстві є їх чітка класифікація, створена з урахуванням специфіки галузі. Визначено основні ознаки, які покладено в основу економічної класифікації. Запропоновано класифікацію виробничих запасів металургійних підприємств, де чітко розмежовано виробничі запаси, які входять до складу готової продукції, ті, які забезпечують процес виробництва та ті, що призначені для обслуговування діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Голов С.Ф., Єфименко В.І. Фінансовий та управлінський облік. – К.: ТОВ “Автоінтерсервес” 2000.- 544с.
2. Кужельний М.В., Лінник В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. – К.: КНЕУ, 2001. – 334 с.
3. Пушкар М.С. Фінансовий облік: Підручник – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 626 с.

4. Сахарцева І. І. Основи складання бухгалтерської звітності за вимогами національних стандартів України: Навч. посібник / І.І. Сахарцева. – К.: Кондор, 2003. – 614 с.
5. Скотнікова Л.П. Бухгалтерський облік і фінансова звітність на підприємстві: Навчально-методичний посібник / Л.П. Скотнікова, Т.А. Миланич, О.О. Солодовнік. – Х.: “ІНЖЕК”, 2003. – 328 с.
6. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: Навч. Посіб. – 3-тє вид., перероб. та доп, - К.:КНЕУ, 2000. – 578 с.
7. Сопко В.В., Гуцайлюк З.В., Щирба М.В., Бенько М.М. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник для студентів спеціальності „Облік і аудит” вищих навчальних закладів. - Тернопіль: Астон, 2005. - 496 с.
8. Сорокина Л.З. Бухгалтерский учет в легкой и текстильной промышленности: Учебник. – М.: Легкая индустрия, 1980. – 213 с.
9. Трусов А.Д. Калькулирование себестоимости продукции комплексных производств / А.Д. Трусов. – М.: Финансы и статистика, 1983. – 204 с.

Ключові слова: виробничі запаси, економічна класифікація, технічна класифікація, металургійні підприємства, управління виробничими запасами.

Ключевые слова: производственные запасы, экономическая классификация, техническая классификация, металлургические предприятия, управление производственными запасами.

Key words: inventory, economic classification, technical classification, metallurgy companies, inventory management.

УДК 001.895

Левитская А.П. д.э.н., доцент,
Республика Молдова

НАУЧНАЯ И ИННОВАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В РЕСПУБЛИКЕ МОЛДОВА: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.

Левитська А. П. Наукова та інноваційна діяльність в Республіці Молдова: проблеми і перспективи. У статті аналізується науковий та інноваційний потенціал РМ. Підкреслюється необхідність переходу до економіки знань і ведуча роль університетів у реалізації даного процесу.

Левитская А. П. Научная и инновационная деятельность в Республике Молдова: проблемы и перспективы. В статье анализируется научный и инновационный потенциал РМ. Подчеркивается необходимость перехода к экономике знаний и ведущая роль университетов в реализации данного процесса.

Levitskaya A. Research and Innovation Activities in Moldova: Problems and Prospects. The article analyzes the scientific and innovative potential of the RM. Emphasizes the need to transition to a knowledge economy and the leading role of universities in the implementation of this process.

Постановка проблеми. С 2004 года с момента принятия «Кодекса о науке и инновациях» поддержка научных исследований и разработок, а также стимулирование устойчивого инновационного климата являются стратегическим приоритетом социально-экономического развития Республики Молдова. Однако на практике ситуацию в